

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-89
Karar Sayısı : **08-35/464-164**
Karar Tarihi : 27.5.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Metin HASSU, Sinan BOZKUŞ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Logo Yazılım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Bayar Cd. Şehit İlknur Keleş Sk. Duralplaza No:3 K:2
Kozyatağı/İstanbul
Temsilcileri: Av. Haluk İNANICI, Av. Mahmut KOÇKAN
Mahmut Yesari Cd. No:47 34718 Koşuyolu Kadıköy/İstanbul

D. HAKKINDA İLK İNCELEME

YAPILAN : Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali
Müşavirler Odaları Birliği
Gençlik Cd. No:107 06570 Anıttepe/Ankara

E. DOSYA KONUSU: Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB)'nin üyelerine LUCA markalı yazılım satmak ve bu yazılıma ilişkin ücretsiz destek hizmeti sunmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde, TÜRMOB'un 3568 sayılı Kanun kapsamında bir meslek birliği olduğu ve rekabet hukuku bağlamında teşebbüs birliği olduğu, üyelerine kendisinin hazırlatmış olduğu "LUCA Mali Müşavir" ve "LUCA Ticari Paket" isimli iki farklı yazılımı sattığı, TESMER isimli staj eğitim merkezinde söz konusu programları stajyerlere kullandığı ve stajyerlerin staj bitiminden itibaren eğitimini aldıkları bu programları satın almak istedikleri, ancak uygulamanın LUCA dışında program üreten firmaları zor durumda bıraktığı ve bu firmaları piyasa dışına iteceği iddia edilmiştir.

Dilekçede, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında TÜRMOB'un "mali müşavir, yeminli müşavir ve serbest muhasebeci hizmetleri pazarı"nda hâkim durumda bulunduğu, 3568 sayılı yasa ile kendisine bilgisayar programı temin etmek, geliştirmek gibi bir görev verilmediği, ancak anılan Birliğin LUCA Mali Müşavir isimli paketi tüm Serbest Muhasebeci Mali Müşavir (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavir

(YMM)'lere satmak istediği, aynı işlevleri yerine getirebilecek olan yazılım ürünlerinin tanıtımını dahi kabul etmediği ve kendisine rakip olarak gördüğü ürünleri TÜRMOB üyelerinin hizmet alanına sokmamaya çalıştığı iddia edilmektedir. Şikayetçi tarafından ayrıca, anılan eylemlerin yanı sıra TÜRMOB'un Mali Müşavir Paketini kiralayanlara yazılım destek hizmetini ücretsiz olarak verdiği, ancak bu hizmetin gerçekten ücretsiz mi yoksa kira ücretinin içinde mi olduğunun kesin olarak bilinemediği ifade edilmiş ve hâkim durumda bulunan TÜRMOB'un ilgili pazarda yazılım destek hizmetini ücretsiz vererek yıkıcı fiyat uyguladığı ve rakip ürünler karşısında avantajlı duruma geçtiği iddia edilmiştir. Dilekçede, TÜRMOB'un, ayrıca "Asgari Geçim İndirimi Modülü"nü ücretsiz olarak vermesinin de hâkim durumun kötüye kullanılması olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan, KOBİ Muhasebe yazılımları pazarında TÜRMOB'un hâkim durumda olduğu iddia edilemeyecekse de anılan Birliğin "mali müşavir, yeminli müşavir ve serbest muhasebeci hizmetleri pazarı"nda sahip olduğu hâkim durumunu bu alanda kötüye kullandığı ve 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (d) bendini ihlal ettiği iddia edilmektedir.

Bunların yanı sıra şikayetçi tarafından, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında LUCA isimli mali müşavir setinin üyelere kiralanması/satışı işleminin yönetim kurulu kararıyla gerçekleşmesi nedeniyle bu kiralama işleminin bir teşebbüs birliği kararı olduğu, TÜRMOB'un kendi üyelerine LUCA'yı satmak ve rakip ürünleri TÜRMOB'dan içeri sokmamak suretiyle bu ürün alanında rekabeti bozacak bir davranış içinde olduğu, muhasebe yazılımının satış fiyatını belirlemekle birlikte Kanun tarafından kendisine böyle bir görev verilmemesine rağmen bizzat geliştirmek ve satmak suretiyle bu alanda mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatını tespit etmiş olduğu, kamunun kendisine vermiş olduğu güçle piyasayı tamamen ele geçirmek istediği, mal veya hizmetlerin arz ya da talep miktarını piyasa dışından mesleki teşekkül tarafından belirlendiği, rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırıldığı iddia edilmektedir.

Şikâyetçi, son olarak Soruşturma ve Karar alma sürecinin uzunluğu dikkate alındığında rakip ürünlerin piyasadan çıkmasının kaçınılmaz olduğunu ve büyük zarar doğacağını, bu bağlamda 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesi uyarınca TÜRMOB'un yukarıda sayılan eylemleri üzerinde geçici tedbir kararı verilmesini talep etmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 18.4.2008 sayı tarih, 2377 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 16.5.2008 tarih, 2008-4-89/İİ-08-MH sayılı İlk İnceleme Raporu, 21.5.2008 tarih, REK.0.08.00.00-110/130 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-35 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda, şikâyet konusunu oluşturan iddialarla ilgili olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında önaraştırma yapılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

90 Şikâyet dilekçesinde yer alan iddialar temel olarak iki alanda yoğunlaşmaktadır. Bunlardan ilki SMMM ve YMM'ler için geliştirilen yazılımlar, diğeri ise KOBİ'ler için geliştirilen yazılımlardır.

100 SMMM ve YMM'ler için geliştirilen programların bu alanda faaliyet gösterenlerin özel gereksinimleri için ayrı olarak tasarlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Vergi mevzuatı ve Maliye Bakanlığı'nın güncel düzenlemelerin takip edilmesi ve bunlara uygun modüllerin oluşturulması önem taşımaktadır. Dolayısıyla yazılım firmalarının bu alanda uzmanlaşmaları, mevzuatı yakından takip etmeleri ve bu doğrultuda yazılımlarını güncellemeleri gerekmektedir. Bu bağlamda, sektöre özgü hazırlanan yazılımlardan elde edilen faydanın diğeri yazılımlardan elde edilemeyeceği, diğeri yazılımların YMM ve SMMM'lere yönelik yazılımları ikame edemeyeceği anlaşılmaktadır.

Öte yandan şikâyet dilekçesinde yer verilen ve KOBİ'ler için özel olarak geliştirilen yazılımların bu tür şirketlerin gereksinimlerini karşılayabilecek fatura takibi, stok takibi gibi modülleri içermesi gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu yazılımların da ikamesi bulunmamaktadır.

Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde ilgili ürün pazarı "SMMM ve YMM'lere yönelik yazılım pazarı" ve "KOBİ'lere yönelik yazılım pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

110 İlgili ürün pazarlarındaki rekabet koşullarının ülke çapında homojen olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Raportörlerce Yapılan Görüşmeler

Rehber Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. yetkilisi Eray KÜÇÜKKOCAOĞLU, LUCA isimli muhasebe programıyla daha önce karşılaşmadığını, bu konuda piyasada onlarca programın olduğunu ve kullanıldığını, gerek firma olarak gerek denetimleri sırasında TÜRMOB'dan bu programın kullanılmasıyla ilgili olarak herhangi bir yönlendirme ya da duyuru almadıklarını, bu konuda muhasebe firmalarının istedikleri programı seçtiklerini düşündüğünü belirtmiştir.

120 A-1 Yeminli Mali Müşavirlik ve Bağımsız Denetim A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah BULUM, aynı şekilde, muhasebe programı seçimi ve kullanımı konusunda TÜRMOB'un herhangi bir yönlendirmesinden haberdar olmadıklarını, bu konuda serbest karar verdiklerini belirtmiştir.

Ayrıca Göksu SMMM Ltd. Şti. sahibi ve muhasebeci Kamil GÖKSU, TÜRMOB'un LUCA isimli eğitimini verdiğini ve tanıtımını yaptığını ancak bu programın kullanılması konusunda herhangi bir yönlendirme ya da baskıyla karşılaşmadıklarını, kendisinin uzun yıllardır Licon isimli bir programı kullandığını belirtmiştir.

130 Ser & Berker Bağımsız Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş. yetkilisi Murat TOKMAKKAYA'da 100'ün üzerinde firmanın muhasebe departmanı ile çalıştıklarını, bunların bir kısmının TÜRMOB üyesi olduğunu, LUCA programının ismini ilk kez duyduğunu, genellikle firmaların kendi muhasebe programlarını oluşturduklarını, piyasada da birçok programın satıldığını, gerek firma olarak gerek denetimleri sırasında TÜRMOB'dan bu programın kullanılmasıyla ilgili olarak herhangi bir yönlendirme ya da duyum almadıklarını, bu konuda muhasebe firmalarının istedikleri programı seçtiklerini düşündüğünü belirtmiştir.

1.3. Değerlendirme

Şikâyet dilekçesinde TÜRMOB'un eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettiği iddia edilmekte ve Kanun'un 9. maddesi uyarınca geçici tedbir kararı verilmesi talep edilmektedir.

140 Şikâyet konusu iddialar TÜRMOB'un LUCA isimli web tabanlı muhasebe ve KOBİ programı üretiminin sektörde yer alan diğer yazılım firmalarını zor durumda bıraktığı ve önlem alınmazsa pazar dışına iteceği şeklindedir. TÜRMOB, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup rekabet hukuku bağlamında bir teşebbüs birliği olarak kabul edilmektedir. TÜRMOB, ilgili Kanun'un kendisine verdiği yetkiler doğrultusunda mesleğin gelişimini sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Kanun'un 28. maddesinde kuruluş amaçları dışında Birliğin faaliyette bulunması yasaklanmış ve bu tür faaliyette bulunduğu tespit edilen sorumlu organlar hakkında Kanun'un 15. maddesine göre, görevlerine son verilmesine ve yerlerine yenilerinin seçilmesine, Maliye Bakanlığının veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılığının istemi üzerine, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince basit usule göre yargılama yapılarak karar verileceği ve davanın en geç üç ay içinde sonuçlandırılacağı hükme bağlanmıştır. TÜRMOB'un LUCA isimli yazılım geliştirmesinin kuruluş amaçları dışında faaliyet göstermesi anlamına gelip gelmediği 150 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilebilecek bir husus değildir. Dolayısıyla şikâyet dilekçesinde yer alan TÜRMOB'un kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunduğu iddiasının 4054 sayılı Kanun kapsamında değil 3568 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda çözümlenmesi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır.

160 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde "*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan ... teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasak*" olduğu hüküm altına alınmaktadır. Bu bağlamda TÜRMOB'un faaliyetlerinin 4. maddeyi ihlal ettiğinin öne sürülebilmesi için rekabete aykırılık amacı veya etkisi olup olmadığının ortaya konması gerekmektedir. Şikâyet konusu faaliyetlerin gerçekleştirildiği YMM ve SMMM'lere yönelik yazılım pazarının, YMM ve SMMM'lerin faaliyet gösterdiği pazara doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir etkisinin olmadığı anlaşılmaktadır. Yapılan görüşmelerde, TÜRMOB tarafından üyelere, hazırlanan yazılımın kullanılması yönünde bir baskı ya da zorlamanın yapıldığına dair herhangi bir ifade bulunmamaktadır. TÜRMOB kayıtlarına göre birliğe üye toplam 70.678 Serbest Muhasebeci ve SMMM ile 3.726 YMM bulunmaktadır. LUCA programının üye sayısı 170 ise yaklaşık 5.300'dür. Dolayısıyla hâlihazırda LUCA'nın önemli bir pazar payı elde ettiğini ve böylece rekabeti kısıtlayıcı etki yarattığını söylemek mümkün değildir. Kaldı

ki raportörlerin görüştüğü pazardaki bazı teşebbüslerin yetkilileri böyle bir programdan haberdar olmadıklarını söylemektedirler. Bu bağlamda TÜRMOB'un üyelerini LUCA isimli muhasebe programını kullanmaya yönelik zorladığı veya üyelerine baskı yaptığı, dolayısıyla rekabeti kısıtlama amacı taşıdığı yönünde de bir bulguya rastlanılmamıştır.

180 Öte yandan, TÜRMOB'un şikâyetçiye ait yazılımların tanıtımını kendi internet sitesinde yapmamasının ilgili pazardaki rekabet üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır. Zira teşebbüslerin programlarını tanıtımları için tek nokta TÜRMOB'un internet sitesi olmayıp, gazete, tv, dergi veya diğer internet siteleri gibi pek çok mecrada reklâm ve tanıtım imkânı bulunmaktadır.

Şikâyet dilekçesinde yer alan diğer bir iddia TÜRMOB'un LUCA isimli muhasebe programı için ücretsiz destek hizmeti vererek yıkıcı fiyat uygulamasına gitmesidir. Söz konusu eylemin bir ihlal oluşturabilmesi için eylemi gerçekleştiren teşebbüsün 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre hâkim durumda bulunması gerekmektedir. TÜRMOB'un sahip olduğu program aracılığı ile ilgili pazarda faaliyet gösteren bir teşebbüs olduğu kabul edilse dahî yukarıda yer verildiği üzere LUCA'nın üye sayısı yaklaşık 5.300 olup hâkim durumda olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Kaldı ki piyasaya yeni giren bir ürünün piyasada tutunmasını sağlamak amacıyla bu tür pazarlama stratejilerinin uygulanması sektörde rekabetçi baskıyı artıracak ve diğer teşebbüslerin de bu yönde davranışlarda bulunmasını sağlayabilecektir.

190 Şikâyet dilekçesinde TÜRMOB'un KOBİ'lere yönelik yazılım pazarında hâkim durumda olmadığı ancak SMMM ve YMM hizmetlerinde sahip olduğu avantajı kullanarak bu pazarda da rakipleri dışladığı iddia edilmekte ise de dışlamanın ne şekilde olduğu hakkında TÜRMOB'a atfedilebilecek herhangi bir eylem gösterilmemiş, yalnızca TÜRMOB'un tüm KOBİ'lerin muhasebelerini bu program ile tutmalarını amaçladığı ifade edilmiştir. Ancak sektörün rekabetçi yapısı ve çok sayıda firmanın faaliyette olduğu bizzat şikâyetçi tarafından kabul edilmektedir. Bununla birlikte TÜRMOB'un anılan pazarlarda hâkim durumda olmadığı yukarıda açıklandığından bu tür bir eylem içinde olması mevcut koşullar altında muhtemel görülmemektedir.

200 Son olarak TÜRMOB'un eğitim merkezi olan TESMER'de (Temel Eğitim ve Staj Merkezi) LUCA markalı ürünlerin satışının yapıldığı ve rakip ürünlerin satışına izin verilmediği iddia edilmektedir. Anılan Birliğe mesleğin gelişimini sağlamak için faaliyette bulunabilmesine yönelik görevler verilmiştir. TÜRMOB, eğitim merkezi olan TESMER aracılığı ile üyelerine çeşitli eğitimler vermektedir. LUCA isimli yazılımın TESMER'de satıldığı veya kiralandığı şikâyet dilekçesinden anlaşılmaktadır. Ancak SMMM, YMM ya da stajyerlerin anılan programı satın almaları ya da kiralamaları yönünde zorlandığı iddia edilmemekte, bu kişilerin dolaylı olarak programı tercih etmek zorunda kaldıkları ifade edilmektedir. Ancak, yazılım ürünleri yalnızca TESMER'den değil çok farklı noktalardan temin edilebilmektedir. Rakip ürünlerin TESMER'de satışının engellenmesinin sektördeki rekabet üzerinde bir etki doğurduğunu ve dolayısıyla ihlal olarak nitelendirilebilecek bir eylemin ortaya çıktığını söylemek mümkün değildir.

210 Yukarıda yer verilen tespitler ve değerlendirmeler doğrultusunda, şikâyet konusu ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun'un ihlalinin söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

08-35/464-164

220 Öte yandan, TÜRMOB'un bu tür bir ticari faaliyet gösterip gösteremeyeceği hususunun ise 3568 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda Maliye Bakanlığı veya Cumhuriyet Savcılıkları nezdinde yapılacak girişimlerle açıklığa kavuşturulması gereken bir durum olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara yönelik olarak, 4054 sayılı Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.